

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Bio- ja ympäristötieteellinen tiedekunta		Laitos/Institution – Department Ympäristötieteiden laitos	
Tekijä/Författare – Author Arto Tiainen			
Työn nimi / Arbetets titel – Title Puuntuotannosta ympäristöhyötyihin: Ekosysteemipalveludiskurssin kehittyminen Suomen metsäohjelmissa 1964–2010			
Oppiaine / Läroämne – Subject Ympäristönsuojelutiede			
Työn laji/Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika/Datum – Month and year Toukokuu 2012	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 74
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Metsätaloudella on tärkeä kansantaloudellinen asema Suomessa, minkä lisäksi metsätalous muokkaa metsien muodostamia ekosysteemejä jatkuvasti. Suomessa metsätaloutta ohjataan metsäpolitiikan, lainsäädännön ja metsäohjelmien avulla. Metsäohjelmista on muodostunut tärkeitä metsien käsittelyä ohjaavia välineitä. Metsäohjelmat ovat lainsäädäntöä joustavampia ja niiden avulla on mahdollista tavoitella lukuisia metsätalouteen liittyviä intressejä. Suomessa on vuosien 1964–2010 välisellä ajanjaksolla valmistunut yhteensä kuusi metsäpoliittista metsäohjelmaa. Uusin metsäohjelma valmistui vuonna 2010 ja se oli ensimmäinen metsäohjelma, jossa metsätalouteen pyrittiin soveltamaan ekosysteemipalveludiskurssia eli uudenlaista tapaa tulkita ihmisen hyvinvoinnin ja ekosysteemien välistä suhdetta. Ohjelmassa ekosysteemipalveluiksi tunnistettiin tuotanto-, sääätely-, tuki- ja kulttuuripalvelut.</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkasteltiin metsäohjelmien ekosysteemipalveludiskurssin ja metsänomistajien velvollisuuksien kehittymistä vuosien 1964–2010 välisellä ajanjaksolla. Metsäohjelmista kerättiin tietoa käyttämällä tutkimusmenetelminä sisällönanalyysejä ja diskurssianalyysejä. Sisällönanalyyseissä metsäohjelmista kerättiin ekosysteemipalveludiskurssiin ja puuntuotantodiskurssiin liittyneitä hakusanoja ja tarkasteltiin niiden jakautumista. Diskurssianalyyseissä metsäohjelmia analysoitiin sekä ekosysteemipalveludiskurssin että metsänomistajien velvollisuuksien näkökulmasta. Tutkielman tarkoituksena oli analysoida metsäohjelmien ekosysteemilähestymistavan kehittymistä sekä ekosysteemilähestymistavan vaikutuksia metsänomistajien velvollisuuksiin. Näiden lisäksi tutkielmassa analysoitiin ekosysteemipalveludiskurssin soveltuvuutta historiallisen aineiston tutkimukseen.</p> <p>Metsäohjelmat olivat sidoksissa omaan aikakauteensa: Metsäsektorin kannattavuudessa tapahtuneet muutokset monipuolistivat metsäohjelmien tavoitteita. Puuntuotannon rinnalle nousivat 1980-luvulta lähtien varsin nopeasti metsien muut hyödyt. Tämä vaikutti myös metsäohjelmissa metsänomistajille esitettyihin velvollisuuksiin. Puuntuotannon lisäksi metsänomistajien velvollisuuksiksi esitettiin avainbiotooppien suojeleminen sekä uusien metsien käyttömuotojen kehittäminen. Metsäohjelmissa kaikkia metsien ekosysteemipalveluita ei käsitelty samanarvoisesti. Metsäohjelmat korostivat etenkin niitä palveluita, joille oli mahdollista johtaa suora markkina-arvo. Kaikkia metsäohjelmia yhdisti vahva hyötyorientaatio eli ohjelmat keskittyivät valtaosin metsien tuotanto- ja kulttuuripalveluihin.</p> <p>Ekosysteemipalveludiskurssin soveltaminen historialliseen aineistoon vaikutti aineistosta johdettujen havaintojen objektiivisuuteen. Eri aikakausina valmistuneet metsäohjelmat käsitelivät metsien ympäristöhyötyjä eri tavoin. Näin ollen diskurssianalyyseissä ja sisällönanalyyseissä oli mahdollista havaita metsäohjelmien ekosysteemilähestymistavan kehittyminen. 2000-luvulla yleistyneen ekosysteemipalveludiskurssin soveltaminen diskurssia edeltäneisiin asiakirjoihin osoitti, että kaikissa metsäohjelmissa oli käsitelty metsien ekosysteemipalveluita. Näiden havaintojen ja ekosysteemipalveludiskurssin välinen yhteys oli kuitenkin hankalaa osoittaa täysin objektiivisesti.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Ekosysteemipalveludiskurssi, ekosysteemilähestymistapa, metsäohjelma, metsätalous, diskurssianalyysi, sisällönanalyysi			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Ympäristötieteiden laitos, ympäristötieteet; Viikin tiedekirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			